

Akt nr:
R-E1a-2289

AU\$R-E1a-2289

18 OKT 1934

Västergötlands länsmuseum

Kungl. Lantbrukstyrelsens
Kulturtekniska byrås arkiv

BUM 20/1934

R 3*2289

6343

Handlingar angående

Fågelö invallningsföretag av år 1934

i Torsö socken av Skaraborgs län;

upprättade vid laga syneförrättning år 1934 av

Sven Hallin.

Statens lantbruksingenjör.

Smitt (lösa),

1.
Protokoll vid syn-
förättning enligt
vattenlagen för
beredning av
mark till församt
Fägelö nr 4 i
Västbo socken av
Skaraborgs län.

Den 28 juni 1934 i Fägelö
Närvarande: Huvudtecknad, statens
lantbruksingenjör och förättnings-
man, samt gode män Hjal
Lychen, Karlby, Leksberg, och Er-
hard Gustafsson, Vallby, Hol-
marke, ävensom följande sak-
ägare:
Förelades Hattinens Aktiebolag genom
sin mästare Stig Hegerstedt och
Fullmakt bit. C
David Fridborn som arrendator
i Fägelö.

§ 1
Upplästes det för förättningsman-
nen utskrivade förordnandet, som
har lydelse enligt bit. A.

§ 2
Något för emot synemännen
kunde icke utvinnas

§ 3
Förelades den vid förundersök-
ningen upprättade karta och
ödes det vattenbesvärade om-

svårt samt profit över arslaget
Näiprä.

§ 4

Således ykade på tillstånd i laga
ordning att förbättra en förening
i välling mot sjön Väneru dele
att utvidga den samma så att såväl
det förut i välling utmärkt sam
ett den intill beläget vattenkavat
område må kunna oberocade av
Väneru vattenstånd försläggas
till 1.2 meters djup.

§ 5

Som intet vidare fanns att till
protokollet anteckna ~~utgå~~ förklarades
sammanködet upplöst med till kännan-
givande, att sedan förslag till väll-
ningen upprättats, nytt sammankö-
det behöfver att hållas å för-
rätt mägnmannens kontor i Skara
bördagen den 28 juli 1934 klockan 10, och
kännas nya ytterligare undersättelser
någon att diskuteras sakägarna.

Ort och tid som ovan

4 fjärdelen:

Stenfallin

Biträdande gode män:

Karl Lennery Erik Gustafsson

3.

Den 28 juli 1924 i Skara
Närvarande: Förestående synemän.

§ 6
Förelades det upprättade in-
vigningsförslaget med därtill förordade
handlingar.

§ 7
Upplästes synemännens utlåtande
som hade lydelse enligt lit. D.

§ 8
Att mottaga och förvara till för-
slaget förordade handlingar och
ritningar utsågo synemännen
David Fridbom, Fägelöf.

§ 9
7 fråga om förutvagns kostnaderna
hänvisades till den upprättade ar-
vodessäkningen.

§ 10
Som riktigt vidare fanns att
till protokollet anteckna, påklagade
förutvagnen avslutad och om-
maktordet uppläst.

Det och tid som ovan

7 Gärsk
Stenfallin

Carl Lysberg och frusteforsen.

D. & V.D. 71 - 108
1933.

4. Torso *Bilaga A.*
25/

Förordnande.

Lantbruksingenjören Sven Hallin, Skara, ...

förordnas härmed att i laga ordning verkställa ifrågavarande förrättning; och in-
förväntas från honom bevis om förordnandets emottagande.

Mariestad å landskansliet den 3 november 19 33.

På länsstyrelsens vägnar:

Lindegren *Eller Rind*

D. o. V. D. n. 71-108.
1933

5

Ingeborg E. 2/11 1933
Skaraborgs läns landshövding

Till

Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Skaraborgs län.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla om förordnande för inom länet tjänstgörande lantbruksingenjör att jämlikt bestämmelserna i gällande vattenlag handlägga syneförrättning för torrläggning av vattenskadade marker tillhörande Fågelö

N:r 4 i Vorsö socken
av Skaraborgs län.

~~Förteckning öfver de fastigheter, som ytterligare kunna förväntas bliva av företaget berörda, återfinnes å omstående sida.~~

Närmaste järnvägsstation till förrättningsstället är Mariestad

Meddelanden angående förrättningen torde ställas till

David Fridman

adress Fågelö pr Vorsö

Telefon: Bromärsund 106

Mariestad den 2 nov 1933

KATRINEFORS AKTIEBOLAG

Chalkendals

TELEGRAMS:
KATRINEFORS, MARIESTAD
CODES:
A. B. C. 5:TH EDITION
WESTERN UNION
BENTLEY'S
MARCONI

Katrinefors Aktiebolag

Mariestad
(SWEDEN)

FULLMAKT

för Jägmästare Stig Hegardt eller den han i sitt ställe förordnar
att vid sammanträde å Fogelö den 28 dennes för torrläggning af mark
bevaka våra intressen och föra vår talan, godkännande vi ombudets
laga åtgärder.

Mariestad den 19 juni 1934

KATRINEFORS AKTIEBOLAG

Claes Sandels

Kapten, Claes Sandels' egenhändiga namnteckning bevittna:

Anne Johansson

Carl Barle

Avskrift.

Kungl.
Patent- och Registreringsverket
Aktiebolagsavdelningen
Stockholm.

Att Kungl. Patent- och Registreringsverket den 31 maj 1897 beviljat registrering för Katrinefors Aktiebolag, att styrelsen, som har sitt säte i Mariestad, enligt en den 13 januari 1932 i aktiebolagsregistret intagen uppgift utgöres av bolagets verkställande direktör kaptenen Claes Sandels i Mariestad samt direktören Frithiof Alexius Hörlin och civilingenjören Carl Abraham Gustafsson Bergman, båda i Stockholm, med disponenten John Erik Hedin i Mariestad och civilingenjören Stellan Carlberg i Stockholm till suppleanter, och att firman tecknas, förutom av styrelsen, av verkställande direktören eller av Bergman, samt att därefter intill denna dag någon ändring härutinnan icke registrerats, det varder härmed till bevis meddelat. Stockholm den 9 december 1933.

Ex officio:

Gustaf Helmertz.
/sigill/

Rätt avskrivet efter originalet intyga.

Carl Gustafsson Carlberg.....

Bilaga D.Föreläsning

över undersättelser ang. sammantaget hos David
 Fridbom, Fägelö, inslagen den 26 juni 1934 kl.
10 för föreläsning av mark. liedräande ~~Torsö~~
~~u. 4 i Torsö~~ Fägelö u. 4 i Torsö socken av
 Skaraborgs län, vilka undersättelser jämlikt be-
 stämmelserna i 10 kap. 40 § vattenlagen denna
 dag ansånts lida.

1. Katrines förs. Ahlrichsberg

2. arr. David Fridbom Fägelö

Skaraborgs
Torsö.

Skara den 5 juni 1934.
 L. Länsting
 [Signature]

A r e a l								Nuvarande värde			Blivande värde			Förbättringsvärde			
Å k e r		Äng och odlingsmark		Annan duglig mark		Impediment och högl. mark		pr har	pr ägofigur		pr har	pr ägofigur		pr har	pr ägofigur		
Har	ar	Har	ar	Har	ar	Har	ar	Kr.	Kr.	öre	Kr.	Kr.	öre	Kr.	Kr.	öre	
7		8		9		10		11		12		13		14		15 16	

Socken, by och hemman	Registernummer	Littera å kartan	Hemmanstal	Ägofigur nummer	Delägares namn, hemvist m. m. samt ägobeskrivning
1	2	3	4	5	6
<u>Torsö socken</u> <u>Fägelö</u>	4'		85/8	1 2 3 4 5 6	Katiinefns AB. äker, mylla på mellaulera " Summa

A r e a l								Nuvarande värde			Blivande värde			Förbättringsvärde		
Å k e r		Äng och odlingsmark		Annan duglig mark		Impediment och högl. mark		pr har	pr ägofigur		pr har	pr ägofigur		pr har	pr ägofigur	
Har	ar	Har	ar	Har	ar	Har	ar	Kr.	Kr.	öre	Kr.	Kr.	öre	Kr.	Kr.	öre
7		8		9		10		11	12		13	14		15	16	
3	30							675	2227	50	900	2970	-	225	742	50
5	50							"	3712	50	"	4950	-	"	1237	50
5	99							"	4043	25	"	5391	-	"	1347	75
5	85							720	4212	-	"	5265	-	180	1053	-
5	23							"	3765	60	"	4707	-	"	941	40
2	42							"	1742	40	"	2178	-	"	435	60
28	29								19703	25		25461	-		5757	75

Skada den 28 juli 1924
 H. H. H. H.
 Carl Sigfrid Erik Gustafsson

Bilaga F.

ARBETSBESKRIVNING.

Innan arbetet påbörjas, skall avvägning och utsättning på minst var femtionde meter genom sakkunnig person verkställas.

Vid arbetets utförande iakttages:

att förekommande dikeskrökar ej må göras skarpa, utan böra i möjligaste mån uträtas eller avrundas;
~~att gränstör och matjord avlägsas, där skydds-~~
~~att där dike går i rätting, och grävningen så verkställas, att~~
~~vall skall uppstäckas eller täjas och att den~~
~~rättingen och dikets mittlinje komma att sammanfalla,~~
~~Salunda avlägsna luv och matjords redan~~
~~att vägbana, bebyggd tomt eller trädgård ej utan innehavarens~~
~~användes till beklädnad av vallens och~~
~~medgivande må användas som upplagsplats för dikesjord,~~
~~i första hand dess yttersta;~~
~~att förefintliga gränsvirken ej må genom arbetet rubbas eller~~
~~att vacejorden skall uppstäckas i horisontal~~
~~döljas, såvida icke dessförrinnan genom vederbörlig lantmä-~~
~~shikt, icke tyckare än att de komma sluss-~~
~~tares följande nya virken blivit utsatta,~~
~~pas väta, innan nästa skikt pålägges.~~

Skara den 28 juli 1934.
 G. W. H. Fallin

Läge	Längd m.	Arbete, jordmån m. m.	Antal	à pris	Kostnad		Kostnad		Summa	
					Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
1	2	3	4	5	6		7		8	
		<u>Kostnadsförslag</u>					<u>Bilaga G</u>			
		<u>Diket A-B.</u>								
		rensning m'	240	0.30	72	-	✓			
		tillägges c:a 10%			8	-			80	- ✓
		<u>Diket D-E.</u>								
1+75-4	225	lera m ³	90	0.60	54	-	✓			
4-7+15	315	" "	490	0.60	294	-	✓			
7+15-9	185	" rensning m'	185	0.30	55	50	✓			
		bottlagande av gräs- tor samt dikesjords upps- läggnng till vall m'	340	0.50	170	-	✓	573	50	✓
		tillägges c:a 10%						56	50	630 - ✓
		<u>Diket F-G-H-H^I</u>								
1+55 ~~8+40-3+80~~	225 ~~945~~	lera m ³	550	0.60	330	-	✓			
		6" muffrör, som diktas i fogarna ^(st) 30	1.25		37	50	✓	367	50	✓
		tillägges c:a 10%						32	50	400 - ✓
		<u>Vallen T-K.</u>								
0+20-6+50	630	bottläggning av grästor samt inf- ringställda av befintlig vall m'	630	0.25				157	50	✓
		tillägges c:a 10%						12	50	170 - ✓
		<u>Rördiket G-G^I</u>								
20-23+75	375	8" tegelrör m'	375	1.40	525	-	✓			
23+75-24	25	6" " "	20	0.90	18	-	✓			
23+90		6" muffrör, som diktas i fogarna d. 8	1.25		10	-	✓			
		dagsvattenbrunn st.	2	30.-	60	-	✓			
		dikesöga k.	1		10	-	✓			
		schaktning, läggning och återfyllning m'	400	0.60	240	-	✓	863	-	✓
		Överföras						863	-	✓ 1280 - ✓

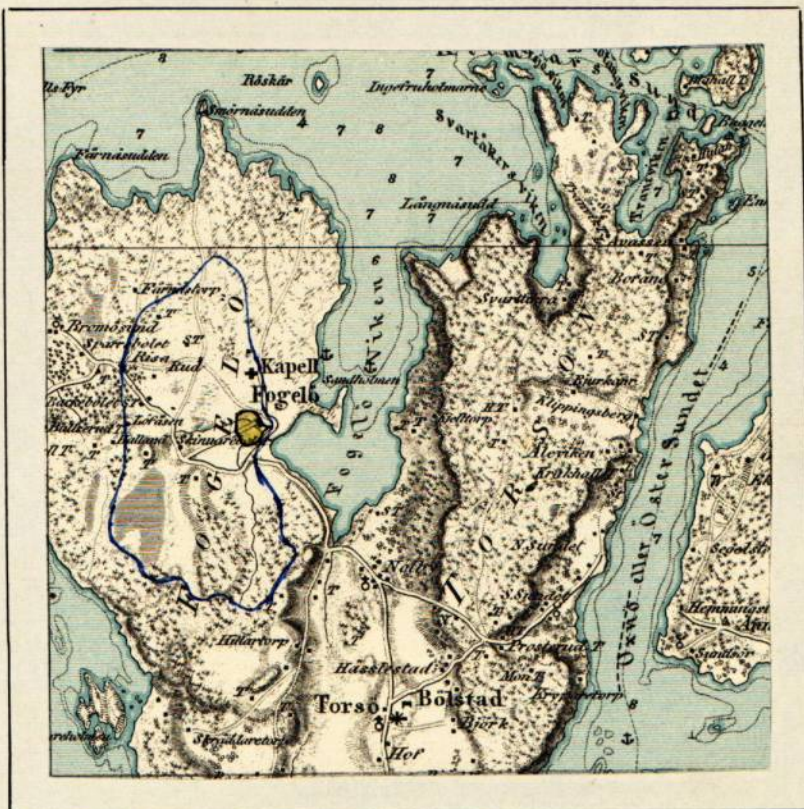
Läge	Längd m.	Arbete, jordmån m. m.	Antal	å pris	Kostnad		Kostnad		Summa	
					Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
1	2	3	4	5	6		7		8	
		Översikt					863	-	1280	-
		Linäggas c:a 10%					87	-	950	-✓
		Pumpstation			1000	-				
		Pump			1350	-	2350	-		
		Tilläggs c:a 10%					240	-	2590	-✓
		Kapitaliserad pump- ningskostnad							240	-
		Summa kronor							5060	-✓

Skara den 28 juli 1934

Tjänsten:

[Signature]

Översiktskarta.

Skala 1:100 000.

Bilaga H.

Utlåtande vid syneförrättning enligt
vattenlagen för torrläggning av mark till-
hörande Fågelö n:r 4 i Torsö socken av Ska-
raborgs län.

Ifrågavarande företag, som avser invallning mot sjön Vä-
nern samt den sålunda invallade markens bättre torrläggning genom
dikning och pumpning av ett redan odlat område, beläget på båda si-
dor om ett större avloppsdike omkring 4 km. nordnordväst om Torsö
kyrka, inom sektion n:r 1 av nederbördsområde n:r 108, i och för er-
nående av bättre torrläggning och ökad alstringsförmåga, är enligt
bestämmelserna i 7 kap. vattenlagen att anse såsom invallning mot
sjö, vadan detta utlåtande på grund av bestämmelserna i 7 kap. 55 §
vattenlagen skall underställas Västerbygdens vattendomstols prövning.
Belägenheten framgår av omstående översiktskarta, där torrlägnings-
området utmärkts med gul färg och vattensamlingsområdets gränser
med blå linjer.

Över till uppgrävning ifrågasatta vall- och avloppssträckor
hava å profil- och sektionsritningar upprättats, utvisande för-
hållandena vid undersökningstillfället, varjämte de härav beroende
vattenskadade markerna avfattats å nivåkarta. Å denna karta äro de
till uppgrävning avsedda avloppssträckorna utmärkta med dels dubbla,

dels enkla röda linjer och de röda bokstäverna A-B-C-D-E för den del av det befintliga avloppsdiket genom området, G-H för ett öppet samlingsdike inom invallningen samt G-G^I och H-H^I för täckta tillopp här till. Skyddsvallarna hava utmärkts med enkla gröna linjer och de gröna bokstäverna I-K och L-M. Dubbla röda linjer beteckna härvid, att avloppet skall utföras som öppet dike, och enkel röd linje, att det skall göras täckt.

Vattensamlingsområdet för de olika avloppssträckorna har uttagits å generalstabens karta och delvis uppgåtts å marken samt befunnits utgöra: 22 hektar för den del av invallningsområdet, från vilket såväl flödes- som grundvatten måste pumpas samt ytterligare 17 hektar, vars täckdikningsvatten måste pumpas, men vars flödesvatten även vid höga vattenstånd i Vänern kan avrinna direkt. Vattensamlingsområdet för avloppsdiket genom invallningsområdet, varemot skyddsvallar skola läggas, uppgår till omkring 840 hektar. Den största till avrinning kommande vattenmängden har i fråga om både yt- och grundvatten från invallningsområdet antagits komma att uppgå till 2.0 liter pr sekund och hektar och i fråga om enbart grundvatten till 0.5 liter pr sekund och hektar. För avloppsdiket genom invallningsområdet har största vattenmängden antagits till 1.5 liter pr sekund och hektar. Medelvattenmängden under vegetationsperioden har antagits vara 0.1 liter pr sekund och hektar.

På grundval av de sålunda uträknade vattenmängderna hava avloppen dimensionerats för möjliggörande av torrläggning till 1,2 meters djup av all härav beroende mark, varom fråga är. För dimensionering av pumpanläggningen och beräkning av sannolika pumpningskostnaderna har antagits, att därest öppning för flödesvattens direkta utsläppande utan pumpning vid lågt vattenstånd i Vänern anordnas, en nederbördsmängd av 187 m. m. pr år i medeltal behöver pumpas, varav 36 m. m. kan antagas behöva lyftas i medeltal 0.80 m och 151 mm. i medeltal 0.40 m. vid nuvarande vattenförhållanden i Vänern.

Den mark, för vilken dikningen medför båtnad, och som alltså skall ingå i företaget, begränsas å nivåkartan av en streckad svart linje så belägen, att all därutanför liggande mark torde kunna till fullo torrläggas utan hinder av nuvarande vattenförhållanden i till uppgrävning avsedda avloppssträckor. Härav är en del redan förut invallad och kan vid måttliga flöden torrläggas medelst en elektriskt driven centrifugalpump. Denna pump är emellertid för ifrågavarande arbete synnerligen oekonomisk och dess kapacitet vid svårare flöden otillräcklig, varjämte skyddsvallarna äro i viss mån bristfälliga.

För utrönande av den genom företaget uppkommande båtnaden hava synemännen efter i 7 kap. 22 § vattenlagen stadgade grunder verkställt uppskattning, vars resultat i detalj föreligger i den bilagda värderingslängden. Härvid har den förut invallade marken på förut angivna grunder icke ansetts böra åsättas högre nuvarande nettovärde än den

icke invallade marken.

Då den genom företaget förbättrade marken tillhör sökanden ensam skola kostnaderna för såväl företags utförande och underhåll jämte pumpning som för syneförrättningen gäldas av sökanden ensam..

Då den till invallning föreslagna marken i sin helhet ligger över Vänerns medelvattenstånd, är det uppenbart, att invallningen icke kan ha någon skadlig inverkan på fiskeförhållandena i Vätern.

Avgift, varom förmäles i 11 kap. 95 § vattenlagen, skulle understiga 15 kronor och behöver förty ej erläggas.

Jämlikt föreskrifterna i 10 kap. 62 § vattenlagen få syne-
männen i fråga om företaget ytterligare bestämma:

att det skall, därest sökanden önskar fullfölja detsamma, utföras i

fullständig överensstämmelse med bestämmelserna i detta utlåtan-

de med därtill hörande handlingar och ritningar;

att innan pumpanordning inköpes och uppsättes, skall detaljerat ~~kaxxx~~

~~xxxx~~förslag härtill upprättas av inom länet tjänstgörande lant-

bruksingenjör;

att pumpanordningen bör kunna uppfordra minst 52 liter pr sekund vid

1,3 meters lyfthöjd och minst 10 liter pr sekund vid 2.0 meters

lyfthöjd;

att för vatten ömtåliga delar av pumpanordningen skola placeras på en

höjd över jämförelseplanet, icke understigande 45.90 meter;

att till rörledningar och brunnar skola användas rör av fullgod kva-
litet;

att hopsjunkning av vallar, skador å pumpanordningar, rörbrott, ras
eller förskjutningar , som till äventyrs inträffa, omedelbart
skola avhjälpas och nödiga släntförändringar eller förstärknings-
åtgärder vidtagas;

att arbetena må begynna så snart detta utlåtande vunnit laga kraft,
samt böra vara bragta till slut före utgången av år 1939;

att företaget skall anses fullbordat, när det avsynats och godkänts av inom länet tjänstgörande lantbruksingenjör samt

att det skall benämnas: "Fågelo invallningsföretag av år 1934".

Talan mot förrättningen och detta utlåtande må föras vid Västerbygdens vattendomstol, adress Vänersborg, till vilken besvärerna med iakttagande av bestämmelserna i 11 kap. 85 § vattenlagen skola vara ingivna inom sextio dagar från nedanstående datum.

Skara den 28 juli 1934.

~~I tjänsten~~

I tjänsten
S. H. S. Samin

Biträdande gode män:

Carl Lefken

Erh. Gustafsson.